

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษากลไกการควบคุมทางสังคมของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เฉพาะกรณีกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านชาวนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถดำเนินงานได้โดยไม่มีการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มโดยตรง คำถามสำคัญในการศึกษาคือการดำเนินการของกลุ่มจนมีความสำเร็จหรือต่อเนื่องเกิดขึ้นเพราะปัจจัยหรือกลไกใดบ้าง

การศึกษาพบว่ายังคงมีการให้ความช่วยเหลือทั้ง 2 แบบ คือ กลุ่มความช่วยเหลือแบบใหม่ที่มีการกำหนดระยะเวลาแน่นอน ได้แก่ การลงพรรค ลงขอ และการให้ความช่วยเหลือแบบเดิม ซึ่งมีการตอบแทนไม่ชัดเจนเรียกว่า การ "ขอช่วย" ความช่วยเหลือทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นทางเลือกที่ชาวบ้านใช้ในการผลิตในโอกาสที่แตกต่างกันเพื่อประกันความเสี่ยงจากการผลิตเพื่อการบริโภค การแลกเปลี่ยนนี้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นชุมชนที่ชาวบ้านมีอยู่ในชีวิตประจำวันในรูปแบบอื่น ที่ทำให้ชาวบ้านสามารถรับรู้ถึงความเป็นอยู่ การทำงานของชาวบ้านด้วยกัน และเป็นข้อมูลสำคัญที่กรรมการ ซึ่งมีฐานะเป็นชาวบ้านคนหนึ่ง ในชุมชน นำมาใช้ประโยชน์ประกอบการพิจารณาเงินกู้ หรือการพิจารณาการค้ำประกันกันระหว่างสมาชิก

ส่วนปัญหาการควบคุมทางสังคมของกลุ่มเมื่อศึกษาจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของกลุ่มออมทรัพย์ คือ สมาชิก กรรมการ และกลุ่ม พบว่ากลุ่มออมทรัพย์จะมีหลักการความสัมพันธ์ทางอำนาจที่แตกต่างกันเป็นกลไกในการกำกับดูแลสมาชิกสามแบบคือ ความเป็นชุมชน ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และพันธะสัญญา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีกลไกในการผสมผสานและเลือกใช้ความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการให้ความช่วยเหลือบนหลักการที่เป็นข้อตกลงในหมู่สมาชิกจำนวนมากภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันไป